

Sprawozdanie merytoryczne

z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej „Zielonej Szkoły” w Schodnie wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy nr WFOŚ/D/723/24/2012.

Uczestnicy wszystkich zadań edukacyjnych Zielonej Szkoły zostali poinformowani o dofinansowaniu zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

1. Działalność edukacyjna Zielonej Szkoły w Schodnie

W 2012 roku, wśród działań edukacyjnych organizowanych przez Zieloną Szkołę, głównym zadaniem była edukacja dzieci i młodzieży z pomorskich szkół w ramach kilkudniowych turnusów. Działalność ośrodka uzupełniała organizacja warsztatów jednodniowych w różnych formach – festyny plenerowe dla szkół, warsztaty edukacyjne w szkołach, ekologiczne spotkania dla dorosłych, konkursy ekologiczne, współorganizacja pikników ekologicznych, szkolenia tematyczne dla nauczycieli i innych grup zawodowych. Z oferty skorzystało **139 grup** uczestników z województwa pomorskiego, łączna liczba odbiorców wyniosła **3.347 osób**.

Wszyscy uczestnicy byli informowani o dofinansowaniu zadań szkoły przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

W 2012 roku grupy uczestniczyły w warsztatach z edukacji ekologicznej w następującej formie:

Grupy z województwa pomorskiego	Obozy pięciodniowe i więcej	Obozy dwu- i trzy- dniowe	Warsztaty i szkolenia jednodniowe
Szkoły podstawowe	527	356	1193
Gimnazjum	122	199	392
Szkoły średnie	20	60	-
Szkoły wyższe	42	-	-
Szkolenia i warsztaty dla osób dorosłych	86	112	238

Formy działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie:

Kilkudniowe warsztaty z edukacji ekologicznej

W ciągu roku szkolnego z oferty korzystały pomorskie szkoły- podstawowe, gimnazja i licea. Podczas pobytu uczestnicy 2 razy dziennie brali udział w 3 – godzinnych warsztatach terenowych, gdzie w formie badań, obserwacji, gier i doświadczeń zdobywali wiedzę i umiejętności umożliwiające samodzielną ocenę znaczenia i stanu środowiska naturalnego. Warsztaty kilkudniowe realizowane były zgodnie z preferowaną przez grupę tematyką, wybraną spośród oferty Zielonej Szkoły w Schodnie.

W okresie wakacyjnym gościliśmy na kilkudniowych warsztatach grupy z upośledzeniem umysłowym - Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej w Kartuzach, a także Stowarzyszenie na rzecz osób z upośledzeniem umysłowym ze Słupska. Ich pobyt w Zielonej Szkole miał wymiar nie tylko edukacyjny, ale także prozdrowotny i terapeutyczny - zajęcia edukacyjne prowadzone były dodatkowo w oparciu o techniki relaksacyjne i zadania o charakterze manualnym.

W roku 2012 z ośrodka korzystali także studenci Uniwersytetu Gdańskiego z Instytutu Geologii, którzy prowadzili prace badawcze na terenie Wdzydzkiego PK, a także pięciu studentów Uniwersytetu Łódzkiego odbywających tu 3 – tygodniowe praktyki studenckie.

W warsztatach kilkudniowych w 2012 roku uczestniczyły **63 grupy** łącznej liczbie **1524 uczestników**.

Podstawą efektywności warsztatów byli instruktorzy Zielonej Szkoły - osoby zaangażowane w naukowe prace badawcze lub czynną działalność na rzecz ochrony środowiska , ich pasja wpływała na pojawienie się emocji podczas warsztatów, a wybitna wiedza umożliwia interesujące i zrozumiałe przedstawienie danego tematu. W ramach działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły przeprowadzono warsztaty nieodpłatne prowadzone przez pracowników szkoły oraz PZPK, a także 193 odpłatne warsztaty prowadzone przez następujących instruktorów:

Prowadzący		Tematyka warsztatów	Liczba
Mgr Agnieszka Przesmycka	Członek PTOŚ „Salamandra” pracownik RDOŚ w Gdańsku	„Już lubimy nietoperze” „Wycieczka w epokę lodowcową”	22
Mgr inż. Krzysztof Jarzyński	Leśniczy w I. Płocice	„Cudowny ekosystem lasów WPK”	9
Mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOŚ, przewodnik turystyczny	„Ptaki – Fenomen świata zwierząt” „Orientacja w terenie – mapa, kompas, GPS”	23
Dr Małgorzata Łukaszewicz -	Hydrobiolog, nauczyciel biologii w	„Woda źródłem życia”	30

Gniotyńska	liceum		
Dr Tomasz Błaszczuk	Członek KOO, nauczyciel akademicki na UŁ	„Drapieżcy wśród ptaków”	2
Mgr Katarzyna Rosińska	Biolog, Doktorantka na UG, członek OTOP	„Wędrówki ptaków” Ptaki – władcy przestworzy”	10
Mgr Tomasz Narczyński	Farmaceuta, członek PTOP Salamandra	„Płazy i gady Polski”	14
Mgr Artur Sikorski	Kartograf	„Jak czytać mapę i nie zgubić się w terenie?”	15
Mgr Piotr Kowalewski	Geolog, biolog, przewodnik turystyczny	Skały i skamieniałości okolic Schodna	18
Dr inż. Sławomir Zieliński	Entomolog, leśnik, członek Klubu Przyrodników	„Ziemia planetą owadów”	38
Czesław Hinc	Regionalista, twórca ludowy	„Przyroda Kaszub w rzeźbie i malarstwie kaszubskim”	9
Dr Barbara Wojtasik	Pracownik naukowy UG	„Biowskażniki zanieczyszczeń wokół nas”	3

Pozostałe warsztaty podczas pobytu uczniów realizowane były przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie:

- Tematyczne warsztaty z edukacji ekologicznej ze szczególnym naciskiem na aspekt ochrony przyrody we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym.
- Piesze i rowerowe wędrówki ścieżkami edukacyjnymi w WPK.
- Organizacja ognisk i śpiewów regionalnych.
- Edukacyjne zajęcia i konkursy plastyczne i manualne o tematyce przyrodniczej, zabawy terenowe, podchody, pogadanki
- Przeprowadzanie „podsumowań dnia” – quizów, konkursów i przyrodniczych gier na boisku z wiedzy na temat: ochrony przyrody i środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki leśnej, charakterystyki roślin i zwierząt chronionych.
- Organizacja i przewodnictwo na wycieczkach do atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo lub krajobrazowo miejsc na terenie Parku

Warsztaty jednodniowe

Szkolenia, warsztaty i festyny dla lokalnych mieszkańców i szkół miały uświadomić o bogactwie przyrodniczym, krajobrazowym i historycznym w jakim żyją, a co za tym idzie do ochrony tego regionu przed działaniami niekorzystnymi. Warsztaty jednodniowe przeprowadzono dla **76 grup**, było to **1823 uczestników**. Były to między innymi.:

Wiosenne warsztaty w Zielonej Szkole w Schodnie

Jak co roku pracownicy Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego i Zielonej Szkoły zaprosili szkoły powiatu kościerskiego do udziału w warsztatach przyrodniczych zorganizowanych z

okazji nadejścia wiosny, aby „na własne oczy” zobaczyć, poznać i zrozumieć budzącą się do życia przyrodę. Uczniowie wybrali się do lasu, na łąkę, nad jezioro z instruktorami oraz leśniczymi, gdzie uczestniczyli w zajęciach m.in. „Geofity – co to takiego?”, „Co robi żaba, gdy nadchodzi wiosna?” czy „Znaczenie ptasiego śpiewu”. Podczas konkursów zadaniem gimnazjalistów było rozwiązanie testu ze znajomości flory wiosennej, w szczególności chronionej. Na pamiątkę Wiosennych Warsztatów Przyrodniczych 2012 każdy z uczestników mógł zasiać ziarenko wiosennego kwiatu i pielęgnować jego rozwój samodzielnie w domu.

Przyrodnicza majówka dla aktywnych rodzin

Dla rodzin pragnących aktywnego, pełnego wrażeń wypoczynku w plenerze, Zielona Szkoła wraz z UM Skarszewy przygotowała całodniową wycieczkę do Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Uczestniczyło w niej ok. 20 rodzin. Po części turystyczno - krajoznawczej, w której zwiedzano zabytki Kościerzyny i wieżę widokową we Wdzydzech, rodziny dotarły do Schodna, gdzie uczestniczyły w części rekreacyjno – przyrodniczej, której tematyka związana była ze sztuką przetrwania rodziny w terenie. Pobyt rozpoczął się od warsztatów „Orientacja w terenie”, po których rodzinom nie grozi już „zguba”, gdyż nauczyły się prawidłowo obsługiwać mapę i busolę oraz odczytywać znaki orientacyjne pozostawione przez przyrodę. Drugim wariantem spędzania czasu w Schodnie była praktyczna nauka rozpoznawania dzikich ziół oraz propozycje ich wykorzystania w kuchni biwakowej. Na wzmocnionych i naładowanych pozytywną energią uczestników czekało jeszcze sprawdzenie swojego hartu ducha i ciała na wycieczce rowerowej, która biegła piaszczystym, ale za to pięknym szlakiem, prezentującym krajobrazy Wdzydzkiego PK. Przy okazji odwiedziono przepławkę dla troci jeziorowej oraz torfowisko wysokie, co uzmysłowiło rodzinom rolę parku krajobrazowego w ochronie cennych gatunków flory i fauny Polski.

„Leki z kaszubskiej apteki – Poznajemy łąki Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego”

Dzieci z 4 szkół podstawowych położonych na terenie powiatu kościerskiego, w ramach zajęć z języka kaszubskiego, uczestniczyły w warsztatach z edukacji ekologicznej mających na celu poznanie roślin rosnących na pobliskich łąkach oraz historii ziołolecznictwa na Kaszubach. Warsztaty zaczynały się wypiekiem bułeczek w piecu chlebowym z pokazem narzędzi i instrukcją produkcji chleba dawniej na Kaszubach. Następnie, uczniowie wyruszyli w teren, gdzie pod okiem instruktora poznawali kaszubskie zioła na łące i miedzach. Zioła, których nazwy gatunkowe udało się uczniom zapamiętać, można było zebrać do koszyka. Następnie koszyki trafiły pod wiatę edukacyjną, gdzie uczniowie pod okiem nauczycieli kaszubskiego szukali w słownikach j. kaszubskiego odpowiedniki nazw polskich w j. kaszubskim.

Warsztaty przyrodnicze dla seniorów „ Z przyrodą na „Ty””

Zielona Szkoła w Schodnie ponownie gościła seniorów z Domu Pomocy Społecznej „Kaszub” i z Gdańskiej Fundacji Dobroczynności. W pierwszej części spotkania uczestnicy zapoznali się z atrakcjami krajobrazowo-turystycznymi Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Przybliżyliśmy rolę oraz znaczenie pieszych i rowerowych szlaków turystycznych Parku, na których można zorganizować indywidualnie aktywny wypoczynek. Następnym punktem spotkania były zajęcia przyrodnicze dla uczestników do wyboru. Warsztaty pt. „Woda źródłem życia” odbyły się na udostępnionej dla wózków inwalidzkich plaży, gdzie odbył się

wykład o znaczeniu wody w przyrodzie, krajobrazie i zdrowiu człowieka. Uczestnicy pod okiem instruktora nabyli również umiejętność oceny czystości wody poprzez rozpoznawanie małych organizmów wodnych. również rozpoznawać stan czystości środowiska - oznaczając organizmy wodne. Druga grupa dowiedziała się jakie rośliny lecznicze możemy znaleźć na swoich nieskoszonych trawnikach oraz jakie jest znaczenie lecznicze tych roślin. Podsumowaniem było wspólne ognisko, podczas którego seniorzy dyskutowali m.in. o stanie raka szlachetnego, czy zbieractwie ziół na sprzedaż kilkadziesiąt lat temu.

Szkolenie ornitologiczne – Ptaki drapieżne

Pracownicy Nadleśnictwa Lipusz, ponownie uczestniczyli w szkoleniu zorganizowanym przez Zieloną Szkołę, w tym roku zostało ono poprowadzone przez specjalistę ornitologa z Komitetu Ochrony Orłów i miało na celu usystematyzowanie i poszerzenie wiedzy na temat ptaków, ze szczególnym uwzględnieniem ptaków drapieżnych. Warsztaty teoretyczne polegały na przybliżeniu uczestnikom charakterystycznych siedlisk poszczególnych gatunków ptaków drapieżnych i częstości ich występowania, analizowaniu budowy morfologicznej (wielkość, budowa i ubarwienie) i zwróceniu uwagi na wyróżniające cechy ich sylwetki podczas lotu. Na zajęciach terenowych prowadzono w różnych ekosystemach obserwację ptaków, posługując się przyrządami oraz nasłuchi ich głosów, a następnie przyporządkowywano do gatunku. Zdobyte informacje umożliwią samodzielne lokalizowanie i sygnalizowanie występowania cennych i rzadkich gatunków ptaków na terenie poszczególnych leśnictw.

Grzybobranie w WPK

Po raz piąty w Schodnie odbyły się jesienne edukacyjne warsztaty nt. grzybów zorganizowane przez pracowników Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego i Zielonej Szkoły. Tegoroczne warsztaty zostały uświetnione prelekcją specjalisty mikologa, a zarazem wspaniałego mówcy – Marcina Wilgi. Po teoretycznym przygotowaniu uczestnicy pod okiem instruktorów wyruszyli do lasu, gdzie w praktyce poznawali różnorodność i znaczenie grzybów. Warsztaty zakończyła plenerowa gra ze scenariuszem, w której uczestniczyły dzieci. Tematyka gry dotyczyła zasad, jakie należy przestrzegać podczas grzybobrania. W grzybobraniu uczestniczyło 200 osób wraz z nauczycielami.

Współorganizacja festynu „Bukiety dla Panny Zelno”

15. sierpnia zorganizowano festyn „Bukiety dla Panny Zelno” – imprezę odwołującą się do starych zwyczajów związanych z świętem Matki Boskiej Zielnej. Program festynu zorganizowała Gdańska Fundacja Dobroczynności oraz Kościerskie Centrum Wolontariatu, a część merytoryczną nadzorowała Zielona Szkoła w Schodnie. Na festynie odbyły się konkursy na najpiękniejszy i najbardziej pachnący bukiet z ziół, dzieci tworzyły pod okiem fachowców zielniki, były utworzone stoiska kulinarne, gdzie degustowano potrawy z ziół, a także stoisko, gdzie odbywały się warsztaty na temat przyrządzania preparatów ziołowych. Na scenie zaprezentowana została prezentacja dla dorosłych informująca o dzikich ziołach leczniczych wokół nas i ich zastosowaniu. Na stoisku Zielonej Szkoły zaprezentowaliśmy lecznicze rośliny występujące wyłącznie w stanie dzikim, podzielone w koszykach według ich zastosowania, oraz prezentację multimedialną. Organizowaliśmy także konkursy: dla

dzieci „Pachnąca apteka”, dla młodzieży „Okiełznaj dzikie zioła”, dla dorosłych „Lecznicza moc drzew”. W konkursach zorganizowanych przez szkołę wzięło udział ok. 150 uczestników.

Warsztaty jednodniowe dla pt. „Idzie zima – jak zwierzę ją przetrzyma”

Warsztaty zostały skierowane do uczniów zerówek i klas 1-3 szkoły podstawowej. Ich celem było uświadomienie uczniom przyczyny szczególnej aktywności i podekscytowania jesienią, a także przybliżenie sposobów na przetrwanie trudnego okresu zimowego wśród zwierząt. Podsumowaniem każdego warsztatu było wspólne omawianie metod pomocy zwierzętom zimą oraz ich częściowe wykorzystanie w praktyce w najbliższym otoczeniu. Przykładowe tematy warsztatów: „Przygody podczas ptasich wędrówek”, „Czy wiewiórki zasypiają na zimę?” „Jesienna uczta ssaków naszych lasów”, „Akcja dokarmianie – pomóż i Ty” „Zima w świecie owadów”. W warsztatach uczestniczyło 365 uczniów i nauczycieli z 20 klas różnych szkół.

Konkurs dla gimnazjalistów „Przyrodnicze i kulturowe skarby w krajobrazie mojej okolicy”

Konkurs dla gimnazjalistów na najciekawszą prezentację multimedialną został zainspirowany tegorocznie obchodzonym Rokiem Krajobrazów Pomorza. Miał na celu zachęcenie uczniów do samodzielnych poszukiwań obiektów wpływających pozytywnie na wygląd krajobrazu ich okolicy i dostrzeżenie roli ich ochrony. W tym celu młodzież w 3-osobowych zespołach i nadzorujący ich nauczyciel zwiedzali okolice i zbierali własną dokumentację o obszarze w postaci zdjęć, filmów, wywiadów z mieszkańcami (historykami, przyrodnikami), korzystali z monografii, wierszy i muzyki dotyczącej ich miejscowości. W prezentacji miały się także znaleźć własne przemyślenia i odczucia. Do udziału przystąpiło kilkanaście zespołów ze szkół powiatu kościerskiego wraz z nauczycielami (z różnych przedmiotów - geografii, j. polskiego, biologii, j. kaszubskiego). Zwycięskie drużyny otrzymały upominki oraz warsztaty z edukacji ekologicznej dla swojej klasy pt. „Opowieści kamienia polnego” i „Wycieczka w epokę lodowcową”.

Zadania związane z utrzymaniem i wyposażeniem obiektu Zielonej Szkoły w Schodnie

W 2012 roku wykonano generalny remont posadzki w korytarzu szkoły –wymieniono izolację termiczną podłóg i położono nową glazurę gresową na powierzchni 25,3m² . Poprzednia podłoga w wyniku intensywnego użytkowania miała startą warstwę ścieralną, była niebezpieczna dla uczestników oraz trudna do całkowitego wyczyszczenia. Koszt zadania wyniósł.

Wymieniono drewnianą stolarkę okienną wraz z parapetami w 2 salach mieszkalnych uczestników, stołówce, kuchni, klatce schodowej i mieszkaniu służbowym, łącznie 20 okien i 2 pary drzwi balkonowych. Okna i drzwi balkonowe były bardzo zniszczone i nieszczelne, co wpływało na niemożność dogrzania pomieszczeń w okresie jesienno - zimowym. Koszt zadania wyniósł.

Wymieniono trzy pary drewnianych drzwi wejściowych zewnętrznych i wewnętrznych. Drzwi wymagały niezwłocznej wymiany, ponieważ były silnie poniszczone w

wyniku użytkowania i warunków pogodowych, co wpływało na znaczne utraty ciepła oraz zwiększone ryzyko kradzieży mienia.

Wykonano także szereg drobnych napraw i remontów, m.in. przebudowano pomieszczenie ze składem oleju opałowego w celu zwiększenia bezpieczeństwa p.poż., wykonano malowanie ścian brudniejszych w pomieszczeniach.

Doposażono i wymieniono ponadto niezbędny sprzęt w obiekcie oraz wymieniono bądź uzupełniono pomoce dydaktyczne, m.in. zakupiono 6 rowerów za kwotę, zbudowano kącik dydaktyczny z profilem glebowym oraz zakupiono drewniane ławy i stoły pod wymiar do nowej wiaty edukacyjnej.

Efekt ekologiczny działania Zielonej Szkoły w Schodnie

Głównym założeniem Zielonej Szkoły w Schodnie jest edukacja uczniów w sposób aktywny i praktyczny w terenie, gdzie bezpośrednio i w sposób naturalny poznają oni przyrodę poprzez zmysły, gdzie sami zauważają zjawiska i zmiany stale zachodzące w otaczającym ich środowisku. W efekcie, uczestnicy warsztatów uświadamiają sobie, jak ogromny wpływ mają zmiany środowiskowe na kondycję człowieka. Długotrwały pobyt uczestników i ilość warsztatów z edukacji ekologicznej umożliwia zbudowanie w młodym człowieku bardzo bliskiej więzi z naturą. Uczestnik zmienia swoją postawę ekologiczną (szanowanie form ochrony przyrody), kształtuje się u niego potrzeba przebywania w czystym i naturalnym otoczeniu (segregacja odpadów, ekologiczna turystyka), budzi się w nim wrażliwość na piękno, co skutkuje potrzebą jej ochrony. Założone cele były realizowane przede wszystkim poprzez organizację pieszych lub rowerowych wycieczek, podczas których prowadzone były obserwacje, pomiary, badania, gry umysłowe, które nie tylko wzbogacały w wiedzę, ale także kształtowały wiele potrzebnych umiejętności. Uczniowie, w przystępnej formie wypoczynku, oswajają się z szeregiem trudnych zagadnień z przedmiotów matematyczno – przyrodniczych. Elementy regionalne, jakie wprowadzano między warsztatami – wypiek bułek, przyśpiewki przy ognisku, zwiedzane cennych kulturowo miejsc, umożliwiły zrozumienie bogactwa historii Pomorza, oraz budziły chęć przynależności do regionu.

Edukacja uczniów i dorosłych uczestników z powiatu kościerskiego podczas spotkań jednodniowych pozwoliły przekonać ich o ogromnej wartości obszaru WPK, który nie tylko jest pod ochroną ale wymaga także czynnego działania w przyrodzie. Warsztaty miały także na celu upowszechnianie terenu WPK, jako obszaru atrakcyjnego do wypoczynku.